

Pressiteade

Luxembourg, 3. juuni 2021

EL peab suurendama jõupingutusi väärinfo ohjeldamiseks

Väärinfo on tõsine ja üha suurenev probleem kogu ELis. 2018. aastal avaldas EL väärinfo vastu võitlemise tegevuskava. Tegevuskava oli koostamise ajal asjakohane, kuid on puudulik. Selle rakendamine kulgeb üldjoontes kavakohaselt, kuid ohud tekivad endisest kiiremini. Sellisele järeltulele jõuti Euroopa Kontrollikoja täna avaldatud eriaruandes. Audiitorid leidsid, et ELi tasandil on vaja rohkem koordineerimist ning et liikmesriigid peavad suurendama oma osalust, näiteks kiirhoiatussüsteemis. Samuti on vaja parandada veebiplatvormide järelevalvet ja vastutust ning lisada väärinfo sidusasse ELi meediapädevuse strateegiasse, mis praeguse seisuga puudub.

„Igasugune katse avalikku arvamust pahatahtlikult ning sihilikult õõnestada või manipuleerida tähendab ELile tõsist ohtu. Samal ajal on väärinfo vastu võitlemine suur väljakutse: EL peab väärinfoga võideldes vältima oma põhiväärtuste, näiteks arvamuse- ja sõnavabaduse rikkumist,“ ütles aruande eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige Baudilio Tomé Muguruza. „ELi väärinfovastane tegevuskava oli koostamise ajal asjakohane, kuid on endiselt puudulik. Soovitame tõhustada ELi reageerimist väärinfole ja parandada selle koordineerimist.“

ELi väärinfovastane tegevuskava on käivitanud positiivseid arengusuundumusi, kuid audiitorite sõnul ei ole see täitnud kõiki oma lubadusi. Kava sisaldab asjakohaseid meetmeid – näiteks eksitava sisu takistamine ja selle nähtavuse vähendamine –, kuid seda ei ole alates 2018. aastast ajakohastatud ega läbi vaadatud, kuigi väärinfo taktika, selle levitamises osalejad ja tehnoloogia arenevad pidevalt. 2020. aasta detsembris avaldas Euroopa Komisjon Euroopa demokraatia tegevuskava, mis sisaldab väärinfovastaseid meetmeid, selgitamata täpselt, kuidas see on seotud 2018. aasta ELi väärinfovastase tegevuskavaga. Audiitorid hoiatavad, et eri tegevuskavades ja algatustes sarnaseid eesmärke taotlevate meetmete olemasolu muudab kooskõlastamise keerulisemaks ja suurendab ebatõhususe ohtu.

ELi väärinfovastane tegevuskava ei hõlma ka terviklikku korda, millega tagatakse, et ELi reaktsioon on hästi koordineeritud, tõhus ja proportsionaalne ohu liigi ja ulatusega. Üks ELi tegevuskava strateegilisi meetmeid oli kiirhoiatussüsteemi loomine, et koordineerida reageerimist ja ühismeetmeid liikmesriikide, ELi institutsioonide ja muude organisatsioonide, näiteks NATO ja G7 vahel. Audiitorid leidsid, et süsteem on hõlbustanud teabe jagamist, kuid ei ole toonud kaasa

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Eriaruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

koordineeritud ühist ohu tuvastamist ja sellele reageerimist, nagu algselt kavandatud. Liikmesriigid ei kasuta seda täielikult ära.

Audiitorid uurisid Euroopa välisteenistuse strateegilise kommunikatsiooni osakonda ja selle kolme töörühma (ida-, Lääne-Balkani ja lõunanaabruse strateegilise kommunikatsiooni töörühmad) ning leidsid, et need on parandanud ELi suutlikkust prognoosida väärinfot naaberriikides ja sellele reageerida. Audiitorid on siiski seisukohal, et nende töörühmade volitused ja vahendid tuleks uute tekkivate ohtude valguses läbi vaadata. Andmebaas EUvsDisinfo, mis on idanaabruse töörühma peamine toode, on aidanud suurendada teadlikkust Venemaa väärinfost. Audiitorid tõstatavad siiski mõningaid küsimusi selle sõltumatuse ja lõppeesmärgi kohta, kuna seda võib pidada ELi ametlikku seisukohta esindavaks.

ELi tegevuskava on olnud suunatud ka erasektorile ja kodanikuühiskonnale ühisel võitluses väärinfo vastu. Euroopa Komisjon kehtestas veebiplatvormide kaasamise tegevusjuhendi, mis koosneb vabatahtlikest meetmetest. Näiteks COVID-19 pandeemia algetapis aitas tegevusjuhend platvormidel suurendada autoriteetsetest allikatest pärit teabe nähtavust. Tegemist oli teedrajava lähenemisviisiga. Audiitorid leidsid aga, et tegevusjuhendiga ei õnnestunud veebiplatvormi oma tegevuse eest vastutama panna ega motiveerida neid mängima suuremat rolli väärinfo aktiivsel tõkestamisel. Audiitorite sõnul ei saavutatud ka teadlikkuse suurendamise ja sotsiaalse vastupanuvõime parandamise eesmärki. Audiitorid rõhutavad ka seda, et puudub meediapädevuse strateegia, mis hõlmaks võitlust väärinfo vastu, ning poliitika ja meetmed on killustatud, mis ei võimalda suurendada inimeste suutlikkust meediale ja kommunikatsioonile ligi pääseda, neid mõista ja nendega suhelda. Audiitorid toovad välja ka ohu, et vastloodud Euroopa digitaalmeedia vaatluskeskus ei saavuta oma eesmärke.

Taustteave

Väärinfo vastu võitlemise eest vastutavad peamiselt ELi liikmesriigid. Väärinfot reguleeriv ELi õigusraamistik puudub, välja arvatud põhiõiguste harta artikkel 11 sõna- ja teabevabaduse kohta ning mitmed poliitilised algatused.

Eriaruanne nr 09/2021: „*ELi mõjutav väärinfo: probleemiga tegeletakse, kuid seda ei ole veel lahendatud*“ on kättesaadav Euroopa Kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547

Vincent Bourgeois – e-post: vincent.bourgeois@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 551 502